

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ВНУТРІГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ

Сучасні умови господарювання з характерним поступовим відокремленням власників економічних суб'єктів від безпосереднього керівництва їх фінансово-господарською діяльністю, забезпечили сприятливий клімат для розвитку системи внутрігосподарського контролю (СКВ), основною метою створення якої є:

- збереження та ефективне використання ресурсів і потенціалу підприємства;
- своєчасна адаптація фірми до змін зовнішнього та внутрішнього середовища;
- забезпечення ефективного функціонування суб'єкта господарювання, його стійкості та перспектив розвитку і т.д.[2]

Тому внутрігосподарський контроль є однією із найважливіших функцій управління, оскільки чим складніша організаційна структура економічного суб'єкта, тим більш вдосконаленою і гнучкою повинна бути СКВ. При цьому внутрігосподарський контроль – це сукупність органів контролю (ревізійна комісія, відділ внутрішнього аудиту, Спостережна рада), об'єктів контролю і форм його реалізації (ревізія, внутрішній аудит, управлінський контроль, контроль якості, службове розслідування)[1].

Побудова активної СКВ передбачає таку її організацію, яка б по-перше, досягала цілей поставлених перед нею, а по-друге – застосовувала б мінімально-достатню кількість методичних процедур. При цьому адаптивність СКВ полягає у системній спроможності реагувати як на зміни внутрішніх умов діяльності певного суб'єкта господарювання, так і на зміни зовнішнього середовища бізнесу.

Слід зазначити, що основою ефективного функціонування СКВ є дотримання принципів ефективності, до яких пропонуємо віднести такі як: принцип відповідальності (кожний суб'єкт контролю за неналежне виконання контрольних функцій повинен нести різного роду відповідальність); принцип інтеграції (контроль доцільно розглядати в єдності з іншими елементами процесу управління); принцип безперервності (постійне адекватне функціонування СКВ); принцип розподілу обов'язків (з метою запобігання зловживанням функції санкціонування операцій з різними активами, реєстрація даних відповідних операцій, забезпечення зберігання активів і т.д. повинні бути закріплені за різними особами); принцип формального дозволу (СКВ не буде ефективною без наявності формально встановлених процедур санкціонування); принцип своєчасного повідомлення про відхилення (інформація про відхилення повинна бути представлена уповноваженим особам у максимально короткі строки) та ін. [3]

Практика свідчить, що вищепредставлені принципи взаємопов'язані між собою, а порядок їх застосування залежить від конкретної ситуації.

Організація ефективно функціонуючої СКВ здійснюється на таких етапах:

- співставлення визначальних для попередніх умов господарювання цілей функціонування фірми, стратегії і тактики із видами її діяльності, організаційною структурою та потенціалом;
- розробка ділової концепції фірми і комплексу заходів, які здатні реалізувати дану концепцію;
- аналіз ефективності функціонування існуючої структури управління, розробка типів документації і документообороту, посадових інструкцій;
- розробка типових контрольних процедур, які упорядкують взаємовідносини працівників щодо контролю фінансово-господарської діяльності, сприятимуть ефективному менеджменту (управлінню) ресурсами, оцінці достовірності отриманої інформації для прийняття відповідних управлінських рішень;
- накреслення напрямків вдосконалення СВК із врахуванням перманентного розриву фірми та змін зовнішніх і внутрішніх умов її функціонування[2].

Таким чином сформована активно-адаптована СВК дозволить саморегулюватися фірмі на будь-якому її життєвому циклі як на макроекономічному, так і на мікроекономічному рівні; виконувати своєчасно контрольні процедури із врахуванням економічної, фінансової та виробничої ситуації на підприємстві.

1. *Евдовицкий Д.А. Обоснование места внутреннего аудита в системе внутрихозяйственного контроля / Д.А.Евдовицкий / Аудитор.- 2003 .- №12. - С.37-45.*
2. *Бурцев В.В. Основные аспекты организации внутрихозяйственного контроля в акционерном обществе / В.В.Бурцев / Контроллинг.- 2002. - №4. - С.38-41.*
3. *Бурцев В.В. Внутренний корпоративный контроль : теория и практика /В.В.Бурцев / Аудит. – 2005 .- №1. - С.7-13.*